

PAVE FRANS

Tale til domstolen Den romerske rota ved åpningen av rettsåret [2023]*

Kjære auditørprelater!

Jeg takker dekanen for hans vennlige ord, og hjertelig hilser jeg dere og alle de som utfører gjøremål under justisforvaltningen ved den apostoliske domstol Den romerske rota. På nytt vil jeg gi uttrykk for min takknemlighet for deres arbeid i tjeneste for Kirken og for de troende, fremfor alt på området med ekteskapsprosessene. Dere gjør mye godt der!

I dag vil jeg gjerne dele med dere noen refleksjoner rundt ekteskapet; for i Kirken og i verden er det et sterkt behov for å gjenoppdage betydningen og verdien av den ekteskapelige foreningen mellom mann og kvinne som familien er grunnet på. Faktisk er den praktiske, personlige og kollektive uvitenheten om ekteskapet sikkert ikke et sekundært aspekt ved krisen som rammer så mange familier.

Kirken har mottatt fra sin Herre den sendelse å forkynne Det gode budskap og det som belyser og støtter opp også under det «store mysterium» som den ekteskapelige og familiære kjærlighet er. Kirken som helhet kan sies å være en stor familie, og på en helt spesiell måte gjennom livet til dem som utgjør en huskirke, mottar og videreformilder den Kristi lys og hans Evangelium på det familiære område. «Ifølge Kristus, som ‘kom’ til verden ‘for å tjene’¹, betrakter Kirken tjenesten for familien som en av sine essensielle oppgaver. Slik sett danner så vel mennesket som familien ‘Kirkens vei’².

Familiens evangelium viser til den guddommelige plan for skapelsen av mann og kvinne, det vil si til «begynnelsen», ifølge Jesu ord: «Har dere ikke lest at Skaperen fra begynnelsen av skapte dem som mann og kvinne og sa: ‘Derfor skal mannen forlate far og mor og holde fast ved sin kvinne, og de to skal være én

*Italiensk originaltekst:

<https://www.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2023/january/documents/20230127-rotaromana.html>

(Åpning av rettsåret [2023] ved domstolen Den romerske rota – Hans Hellighet pave Frans’ tale [*Inaugurazione dell’anno giudiziario del Tribunale della Rota Romana – Discorso del Santo Padre Francesco*]) — Holdt fredag 27. januar 2023 i *Sala Clementina* – Norsk oversettelse: Mgr. dr. iur.can. Torbjørn Olsen.

¹ *Matt* 20,28.

² ST. JOHANNES PAUL II, *Brev til familiene*, 2. februar 1994, 2.

kropp.’ Så er de ikke lenger to; de er én kropp. Og det som Gud har sammenføyd, skal mennesker ikke skille.»³ Dette å være *én kropp* er en del av den guddommelige frelsesplan. Apostelen Paulus skriver: «Dette er et stort mysterium; jeg tenker på Kristus og kirken.»⁴ Og den hellige Johannes Paul II kommenterer: «Kristus fornyer den opprinnelige plan som Skaperen har skrevet inn i hjertet til mann og kvinne, og i feiringen av ekteskapets sakrament skjenker han et ‘nytt hjerte’: Dermed kan ektefeller ikke bare overvinne de ‘harde hjerter’⁵, men også og fremfor alt kan de dele Kristi fulle og endegyldige kjærlighet, den nye og evige pakt som er blitt til menneske av kjøtt og blod»⁶.

Ekteskap i henhold til den kristne åpenbaring er ikke en seremoni eller en sosial begivenhet, ei heller en formalitet; det er ikke engang et abstrakt ideal: Det er *en realitet med sin presise konsistens*, ikke «en ren form for emosjonell tilfredsstillelse som kan etableres på en hvilken som helst måte og endres i overensstemmelse med den enkeltes følelse»⁷.

Vi kan spørre oss selv: Hvordan er det mulig at en så involverende enhet mellom en mann og en kvinne kan oppstå, en troskapens enhet og for alltid, hvorav en ny familie fødes? Hvordan er dette mulig, gitt grensene og skjørheten ved det å være menneske? Det høver seg at vi stiller oss selv disse spørsmål, og at vi lar oss forundre over ekteskapets realitet.

Jesus gir oss et enkelt og samtidig dyptgående svar: «Det som Gud har sammenføyd, skal mennesker ikke skille.»⁸ «Gud selv er ekteskapets opphavsmann», som Det annet vatikankonsil holder frem⁹, og dette kan forstås som en referanse til hver enkelt ekteskapelig forening. Faktisk gir brud og brudgom liv til sin forening ved den frie konsensus, men bare Den Hellige Ånd har makt til å gjøre en mann og en kvinne til én eneksistens. Videre møter «han som er menneskenes Frelser og Kirkens brudgom, ... de kristustroende ektefeller ved ekteskapets sakrament»¹⁰. Alt dette får oss til å erkjenne at ethvert virkelig ekteskap, også det ikke-sakramentale, er en gave fra Gud til ektefellene. Ekteskapet er alltid en gave! Den ekteskapelige troskap hviler på den guddommelige troskap, den ekteskapelige fruktbarhet er grunnet på den guddommelige fruktbarhet. Mannen og kvinnen er kalt til å ta imot denne gave og til fritt å sette seg i forbindelse med den ved den gjensidige givelse av seg selv.

³ *Matt* 19,4-6.

⁴ *Ef* 5,32.

⁵ *Matt* 19,8.

⁶ Den apostoliske formaning *Familiaris consortio*, 22. november 1981, 20.

⁷ Den apostoliske formaning *Evangelii gaudium*, 24. november 2013, 66.

⁸ *Matt* 19,6.

⁹ Jf. den pastorale konstitusjon *Gaudium et spes*, 48.

¹⁰ *Ibid.*, 48.

Denne vakre visjon kan synes utopisk siden den ikke ser ut til å ta hensyn til den menneskelige skjørhet, til kjærlighetens omskiftelighet. Uoppløseligheten blir ofte forstått som et ideal, og mentaliteten om at ekteskapet varer så lenge det er kjærlighet, tenderer til å seire. Men hva slags kjærlighet handler det om? Også her er det ofte uvitenhet om den virkelige ekteskapelige kjærlighet, redusert til det sentimentale nivå eller til ren egoistisk tilfredsstillelse. Derimot er den ekteskapelige kjærlighet uskillbar fra selve ekteskapet, der den menneskelige kjærlighet, skjør og begrenset, møtes med den guddommelige kjærlighet, alltid trofast og barmhjertig. Jeg spør meg selv: Kan det finnes en kjærlighet som man er «skyldig» til? Svaret finner man i kjærlighetsbudet, slik som Kristus har sagt det: «Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre. Som jeg har elsket dere, skal dere elske hverandre.»¹¹ Vi kan anvende dette bud på den ekteskapelige kjærlighet, også den en gave fra Gud. Dette budet kan oppfylles fordi det er han selv som støtter ektefellene ved sin nåde: «Som jeg har elsket dere, skal dere elske hverandre.» Det handler om en gave, betrodd deres frihet, med dennes grenser og fall, hvorfor de gode ønsker mellom mann og hustru permanent trenger rensning og modning, gjensidig forståelse og tilgivelse. Jeg vil således understreke dette siste: Skjulte kriser løses ikke i skjul, men i gjensidig tilgivelse.

Ekteskapet bør ikke idealiseres, som om det bare eksisterte der det ikke er problemer. Guds plan, som er lagt i våre hender, realiserer seg alltid på en ufullkommen måte, og likevel bor «Herrens nærvær ... i den virkelige og konkrete familie, med alle dens lidelser, kamper, gleder og dens daglige forsett. Når man lever som en familie, er det der vanskelig å spille og lyve, vi kan ikke stå frem bak en maske. Dersom kjærligheten gir liv til denne autentisitet, råder Herren der med sin glede og sin fred. Familiekjærlighetens spiritualitet består av tusenvis av virkelige gester, av konkrete gester. I denne variasjonen av gaver og av møter som gjør at fellesskapet modner, har Gud sin egen bolig. Denne givelse forener 'menneskelige og guddommelige verdier', fordi den er full av Guds kjærlighet. Til syvende og sist er den ekteskapelige spiritualitet en spiritualitet ut fra båndet bebodd av den guddommelige kjærlighet»¹².

Det er nødvendig å gjenoppdage ekteskapets permanente realitet som et bånd. Dette ordet blir noen ganger sett på med mistenksomhet, som om det skulle dreie seg om et ytre pålegg, en byrde, en «tjoring» i motsetning til kjærlighetens autentisitet og frihet. Dersom båndet i stedet blir forstått nettopp som en kjærlighetens binding, så viser det seg som ekteskapets kjerne, som en guddommelig gave som er kilden til sann frihet og som bevarer det ekteskapelige liv. Slik sett må «det ekteskapsforeberedende pastorale arbeid og det ekteskapspastorale arbeid fremfor alt være et båndets pastorale arbeid, hvor det bringes inn elementer som hjelper både til å modne kjærligheten og til å overvinne de harde øyeblikk. Disse bidrag er ikke alene læremessige overbevisninger, og de

¹¹ Joh 13,34.

¹² Den postsynodale apostoliske formaning *Amoris Laetitia*, 19. mars 2016, 315.

kan heller ikke reduseres til de kostbare åndelige ressurser som Kirken alltid tilbyr, men må også være praktiske program, sunne råd, strategier hentet fra erfaringen og psykologiske orienteringer»¹³.

Kjære brødre og søstre, vi har fremhevet at ekteskapet, Guds gave, ikke er et ideal eller en formalitet, men at ekteskapet, Guds gave, er en realitet, med sin presise konsistens. Nå vil jeg understreke at dette er *et gode!* Et ekstraordinært gode, et gode av ekstraordinær verdi for alle: for ektefellene selv, for deres barn, for alle familiene som de forholder seg til, for Kirken som helhet, for hele menneskeheten. Det er et gode som er utbredt, som tiltrekker seg de unge for å svare med glede på ekteskapskallet, som kontinuerlig trøster og revitaliserer ektefellene, som bærer mange og forskjellige frukter i det kirkelige fellesskapet og i det borgerlige samfunn.

I den kristne frelsesøkonomi danner ekteskapet fremfor alt hovedveien for selve ektefellenes hellighet, en hellighet som leves ut i det daglige liv: Dette er et vesentlig aspekt ved familiens Evangelium. Det er typisk at Kirken i dag holder frem noen ektepar som eksempler på hellighet; og jeg tenker også på de utallige brudepar som helliggjør seg og bygger opp Kirken med den hellighet som jeg har kalt «helligheten bak nabodøren»¹⁴.

Blant de mange utfordringene som påvirker det pastorale familiearbeid i dets møte med problemene, sår og lidelser av alle slag, tenker jeg nå på ekteparene i kriser. Kirken – så vel hyrdene som de andre troende – følger dem med kjærlighet og håp, og de søker å støtte dem. Kirkens pastorale svar har til hensikt å formidle familiens Evangelium på en vital måte. I denne forstand er en fundamental ressurs for å møte og overvinne krisene å fornye bevisstheten om gaven mottatt i ekteskapets sakrament, en ugjenkallelig gave, en nådens kilde som vi alltid kan regne med. I de konkrete situasjoners kompleksitet som noen ganger krever samarbeid fra de humane vitenskaper, er dette lys på eget ekteskap en vesentlig del av veien til forsoning. Dermed vil skjørheten, som alltid forblir og også ledsager det ekteskapelige liv, ikke føre til undergang, takket være Den Hellige Ånds kraft.

Kjære brødre og søstre, la oss alltid være i oss ånden av takknemlighet og av lovprisning til Herren for hans gaver; og slik vil vi også kunne hjelpe de andre til å ta til seg næring i deres forskjellige livssituasjoner. Måtte Vår Frue, den trofaste Jomfru og Den guddommelige nådes mor oppnå dette for oss. Jeg nedkaller Den Hellige Ånds gaver over deres tjeneste for sannheten om ekteskapet. Av hjertet velsigner jeg dere. Og jeg ber dere, vær så vennlig å be for meg. Takk.

¹³ *Ibid.*, 211.

¹⁴ Jf. den apostoliske formaning *Gaudete et exsultate*, 19. mars 2018, 4-6.